

Артър Конан Дойл
Скандал в Бохемия

I

За Шерлок Холмс тя ще остане завинаги жената. Когато говори за нея, той всякога я нарича така. В неговото съзнание тя засенчва всички представителки на своя пол и се извисява над тях. Никакво любовно чувство не влага той, когато мисли за Айрийн Адлер. Всякакви вълнения, особено любовни, са противни на неговия хладен, позитивен, чудно уравновесен характер. Според мен той е най-умната и наблюдателна машина на света. В ролята на любовник той би изпаднал в най-фалшивото и абсурдно положение. Той говори за нежни чувства само с подигравка и насмешка. Интересно е да се наблюдават нежните страсти. Те помагат изключително много при разбулването мотивите на човешките постъпки. Холмс би започнал сериозно да се съмнява от резултатите на своите разследвания, ако можеше да констатира и частица само от наличието на такива чувства в своя характер. И ето – в целия свят за него съществува само една жена – покойната Айрийн Адлер, жена със съмнително минало.

В последно време рядко се виждахме с Холмс Бракът ми ни отдалечи един от друг. Домашното ми щастие и грижите, свързани с човек, станал за пръв път господар на свой собствен дом, поглъщаха цялото ми внимание и време.

От своя страна, Холмс, който мразеше обществената изява от дъното на бохемския си характер, остана да живее в предишното ни ергенско жилище на Бейкър стрийт. Изцяло погълнат от своите стари книги, той делеше времето си между кокаина и честолубието, между сънливото състояние от упойката и трескавата работа, която пламваше в мощната му натура, Както и преди, изучаването на престъпленията го увеличаше във висша степен. Той влагаше своите големи способности и рядка наблюдателност в откриване на следи и изясняване на факти тогава, когато полицията се беше безнадеждно отказала от тях.

Понякога чувах за неговите успехи, които отдавна бяха прехвърлили границите на острова. Разбрах, че са го викали в Одеса заради убийството на Трепов; разказвах как е успял да разгадае тайнствената трагедия на братята Аткинсън и Тринкомали и най-после за сполучливата му изява в холандския кралски двор. Разбира се, вестниците не пропускаха да пишат за тези случаи, но с изключение на това, аз не знаех нищо друго за моя другар и приятел.

Една вечер, това беше на 20 март 1888 година, връщайки се от един пациент (отново се бях заловил с частната си практика), минах по Бейкър стрийт покрай незабравимия вход, споменът за който е свързан в душата ми с времето на моята любов и с тъмните обстоятелства около „Етюдът в червено“. Внезапно ме обхвана силно желание да разбере в какво влага в момента своите необикновени способности. Стаите бяха осветени и можеше да се види високата и суха фигура на техния обитател. Той се разхождаше бързо из свободното пространство с приведена глава и скръстени на гърба ръце, За мен, запознатия с всяко негово движение и навик, беше ясно какво означава това. Очевидно той беше излязъл от изкуствено постиганата си летаргия и се намираще по следите на нова загадка.

Отведоха ме в стаята, която някога беше и моя. Холмс ме посрещна без всякакви видими възторзи, но ми се стори, че се зарадва на моето появяване. Без много приказки, с мил поглед той ми подаде стол, поднесе ми кутията с цигарите и кимна към спиртната лампичка, от която да запали цигарата си. После застана до камината и ме изгледа с присъщия си проницателен поглед.

– Женитбата ви се е отразила добре – забеляза той. – Изглежда, Уотсън, че сте наддал със седем и половина фунта, откакто се виждахме последния път.

– Точно седем – отвърнах аз.

– Така ли? Според мен малко повече. Вероятно се лъжа, И пак сте започнал частна практика? Защо не ми казахте, че се връщате на тежка работа?

– Как узнавате всичко това?

– Вие добре знаете, че аз съм свикнал да работя дедуктивно. Как иначе ще зная, че неотдавна сте се измокрил и че прислужницата ви е страшно несръчна и небрежна?

– Поразително, Холмс! Преди няколко века вас биха ви изгорили на клада! Наистина, в четвъртък бях на разходка във от града и се прибрах в ужасно състояние, но веднага се преоблякох. Що се отнася до Мери Джейн, то тя е непоправима и жена ми вече я уволни. И все пак как разбрахте всичко?

Той тихо се засмя и потърка дългите си ръце.

– Това е толкова просто – рече той. – На лявата долна част на обувката ви, точно там, където пада светлината от огъня, аз виждам по кожата шест успоредни драскотини. Те са направени от някой, който е чистил небрежно калта от обувките ви. Ето отук в мен се породи

заклучението, че сте се разхождал в лошо време и че вашето момиче принадлежи към числото на най-отчаяните лондонски прислужнички. Що се касае до вашата частна практика, аз наистина бих бил невероятен тъпак, ако още при влизането ви не бях усетил мириса на йодоформ и не бях забелязал на десния ви показалец черното петно, което може да се появи само от работа със сребърен нитрат. Шапката ви пък е изпъкнала на това място, където лекарите обикновено слагат стетоскопите си.

Неволно се разсмях от леснината, с която той правеше своите изводи.

– Когато слушам вашите заключения, аз имам чувството, че всичко е просто и лесно. При това имам впечатлението, че моето зрение не отстъпва пред вашето.

– Съвършено вярно – каза Холмс, като запали цигара и се облегна на стола. – Вие виждат е, но не наблюдават е. Разликата е ясна. Например вие често сте виждал стъпалата, които водят от коридора долу, до тази стая.

– Разбира се, твърде често.

– Колко пъти, например?

– Няколко стотици пъти.

– Тогава кажете ми колко са стъпалата?

– Право да си кажа, не зная.

– Така е. Вие твърде често сте ги ползувал, а не знаете колко са на брой. Ето, че съм прав. Аз зная, че са седемнадесет, защото съм ги виждал, ползувал и съм обръщал внимание на това. И понеже сте твърде любопитен по отношение на моите работи, сигурно ще ви бъде интересно да погледнете това.

Той ми подхвърли едно писмо, писано на дебела хартия с розов цвят, което лежеше на масата.

– Получих го с последната поща – рече той. – Четете на глас.

Писмото беше без дата, без подпис и без адрес на изпращача. Ето какво беше съдържанието:

„Днес вечерта при вас ще се яви един господин, който желае да се посъветва по един необикновено важен въпрос. Услугите, сторени от вас напоследък на един от европейските кралски дворове, ни дават увереност, че на вашата личност може смело да се разчита. Подобни отзиви отвсякъде получаваме. И така, бъдете си въкщи в определения час и не се обиждайте, ако посетителят е с маска.“

– Наистина много тайнствено – забелязах аз. – Как мислите вие, какво значи това?

– Аз още нямам никакви данни, а да се строи теория без тях е огромна грешка. Но какво заключавате вие от самото писмо?

Разгледах внимателно почерка и хартията.

– Този, който е писал писмото, очевидно е богат човек – забелязах аз, като се стараех да подражавам маниера на приятеля си. – Плик от такава хартия струва не по-малко от половин крона дузината. Той е особено плътен...

– Особено. Ето една точна дума – каза Холмс. – Това въобще не е английска хартия. Разгледайте я на светло.

Аз направих това и видях едно главно „Е“ с малко „g“, главно „P“ и главно „G“ с малко „t“. Това бяха водните знаци.

– Какво ще кажете? – запита Холмс.

– Безспорно, това е името или инициалите на производителя.

– Съвсем не. „G“ и „t“ според мен означават „гезелшафт“, т.е. „Съдружие“. Съкратено у нас то се обозначава с Со. „P“ означава „папие“ или хартия. Сега да разберем значението на „Еg“. Да погледнем в географския справочник.

И той свали от лавицата дебел том с кожена подвързия.

– Егло, Еглониц, а ето го Е-герия. Тя се намира в страна, в която се говори немски¹ – в Бохемия², недалеч от Карлсбад. Забележително, че там е починал Валенщайн, също със своите многобройни стъкларски фабрики, а също и с... ето, Уотсън, с фабрики за хартия. Какво ще кажете за това?

Очите му искряха и той изпусна тържествено голям синкав облак тютюнев дим.

– Хартията е произведена в Бохемия – казах аз.

– Съвършено вярно, А писмото е написано от германец. Обърнахте ли внимание на фразата „подобни отзиви отвсякъде получаваме“? Нито французин, нито руснак биха оформили изречението така. Само германецът може да бъде невнимателен към глаголите си. Сега остава да узнаем какво иска този германец, който пише на бохемска хартия и предпочита да носи маска, за да не показва лицето си. Но ако не се лъжа, самият той пристига, за да изясни хипотезите ни.

1. По името на р. Егер, приток на Дунав, близо до Карлсбад, сега Карлови Вари.

2. Бохемия – лат. название на Чехия по името на келтските племена „бои“. В 1526 г. Чехия, а през XVI–XVII в. и Словакия попадат под властта на Хабсбургите. След 30-годишната война (1618–1648) Чехия загубва своята национална независимост.

В този момент дочухме тропот от конски копита и скърцане на спираща кола. След това се позвъни силно. Холмс подсвирна.

– Доколкото разбрах от тропота, конете са два.

И като надзърна през прозореца продължи.

– Да. Отлична карета и чудесни коне. Всеки от тях струва не по-малко от сто и петдесет гвинеи. Това са хора с големи възможности, Уотсън.

– Аз мисля, че е по-добре да си тръгна, Холмс–казах аз.

– Как ще се чувствавам без своя Босуел³! Напротив, докторе. Стойте си там, където сте. Работата по всяка вероятност ще бъде интересна. Жалко ще бъде, ако я пропуснете.

– Но вашият клиент...

– Вие не ми пречите. Останете. И слушайте внимателно нашия разговор. На мен, а може би и на господина ще ни бъде нужна вашата помощ.

Бавните и тежки стъпки, които се чуваха в коридора и по стълбите, спряха пред нашата врата. Почука се силно и отсечено.

– Влезте – рече Холмс.

В стаята се появи човек, не по-нисък от метър и осемдесет. По телосложение – Херкулес. Облечен беше богато, независимо, че в Англия облеклото му би се приело като проява на лош вкус. Ръкавите и яката му бяха обшити с астраганена кожа, наметнатата на плещите му черна пелерина беше подплатена с червена коприна и закопчана на шията с игла с грамаден скъпоценен камък. Високите обувца, които достигаха до глезените му и бяха от скъпа черна кожа, допълваха впечатлението за варварски разкош, който непознатият произвеждаше с външността си. В ръцете си държеше широкопола шапка, а горната част на лицето му бе закрыта от черна кадифена маска, която обхващаше скулите. Ясно бе, че той току-що я беше сложил, защото при влизането си все още я прикрепваше с ръка. От долната част на лицето личеше, че е човек със силен характер. Устните му и дългата остра брада говореха за решителност, стигаща до упорство.

– Получихте ли бележката ми? – запита той с груб глас, с подчертан немски изговор. – Аз ви писах, че ще дойда.

Гледаше нерешително ту единия, ту другия от нас и очевидно не знаеше към кого да се обърне.

3. Босуел – биограф на англ. писател, критик и езиковед С. Джонсън. Името му е нарицателно в англ. език, тъй като Босуел е регистрирал и най-малката подробност от живота на Джонсън.

– Моля седнете – каза Холмс. – Господинът е мой приятел и колега – д-р Уотсън. Той е така любезен да ми помага понякога в работата. С кого имам честта да говоря?

– Можете да ме наричате фон Крам, бохемски благородник. Аз вярвам, че този джентълмен, вашият приятел, е човек на честта и че напълно мога да разчитам на неговата дискретност, тъй като работата е необикновено важна. В противен случай желая да разговарям с вас насаме.

Аз станах, за да изляза, но Холмс ме хвана за лакътя и ме изблъска обратно на креслото.

– Говорете пред двамата ни или не говорете изобщо – рече той. – Вие можете да приказвате пред джентълмена толкова спокойно, колкото и пред мен.

Графът повдигна широките си рамене.

– И така – каза той, – да започна. Предварително моля и двама ви да ми дадете дума, че това което ще чуете, трябва да бъде запазено в пълна тайна в продължение на две години. След това вече всичко губи своето значение. В момента мога смело да твърдя, че това, което ще ви кажа, е толкова важно, че може да повлияе върху историята на Европа.

– Обещавам ви – рече Холмс.

– Аз също – каза аз.

– Извинете ме, че се явявам с тази маска – продължи странният ни посетител. – Височайшата особа, от която съм изпратен при вас, желае нейният пратеник да остане неизвестен и трябва да ви призная веднага, че се наменувах пред вас с титла, която не ми принадлежи.

– Предполагах – сухо отбеляза Холмс.

– Обстоятелствата по работата са крайно деликатни и трябва да се вземат всякакви предпазни мерки, за да се задуши в зародиш всичко, което може да предизвика огромен скандал и да компрометира една от царстващите европейски фамилии. Става дума за великата фамилия Ормшайн, наследствени бохемски крале.

– И това също така предположих – измърмори Холмс, като седна на своя стол и затвори очи.

Посетителят погледна с нескрито учудване небрежно излегнатата фигура на човека, който му бе представен като най-остроумния, най-логично мислещия и най-енергичен детектив на Европа. Холмс разтвори бавно очи и нетърпеливо погледна клиента гигант.

– Ако Ваше Величество бъдете добър да продължите с подробностите, аз бих бил в състояние да ви дам добър съвет и да ви помогна – отбеляза той.

Гигантът скочи от стола и с неудържимо вълнение няколко пъти премина по стаята. После, като че ли с отчаян жест, хвана маската и я хвърли на пода.

– Имате право! – извика той. – Аз съм кралят! Защо да крия?

– Защо наистина? – промърмори Холмс. – Преди още Ваше Величество да заговори, аз знаех, че имам работа с Вилхелм Готсрайх Сигизмунд фон Ормщайн, великия херцог на Касел Фелщайн и наследствен крал на Бохемия.

– Сам разбирате – рече странният посетител, като седна пак на стола и потърка високото си чело, – разбирате добре, че аз не съм свикнал да се занимавам сам с неща от такъв характер. Но работата е толкова деликатна, че не бих могъл да се доверя на който и да било агент, без с това да рискувам себе си и цялата фамилия. Ето защо пристигнах от Прага инкогнито, за да се посъветвам с вас.

– В такъв случай пристъпете към своето намерение – каза Холмс, затваряйки отново очи.

– Ето накратко историята. Преди пет години, по време на продължителния ми престой във Варшава, се запознах с известната авантюристка Айрийн Адлер. Безспорно това име ви е известно.

– Уотсън, погледнете, моля, в моите записки – каза Холмс, без да отваря очи.

В продължение на много години той имаше навика да си записва всичко интересно за хора и предмети, неща, които той считаше, че ще му бъдат от полза. Беше много трудно да се заговори за нещо, за което Холмс да няма сведение било от тези записки; от речник, от алманах. Аз намерих справката за Айрийн Адлер, записана между биографиите на някакъв еврейски равин и един щабен командир, който бил написал изследване за дълбоководните риби.

– Да видим – рече Холмс. – Хм. Родена в Ню Джърси в 1858 година. Контраалт! Ла Скала! Примадона от Императорската Варшавска опера – да! Напуснала оперната сцена! Живее в Лондон – свършено вярно. Ваше Величество, доколкото схващам, вие сте попаднал в мрежите на тази млада особа, като сте и написал няколко компрометиращи ви писма и сега искате да си ги получите обратно.

– Точно така. Но как?

– Не сте ли с нея в таен брак?

– Не.

– Никакви законни документи или свидетелства?

– Никакви.

– В такъв случай аз не мога да разбера Ваше Величество. Ако тази млада особа поиска да изтръгне от вас пари или по други причини реши да публикува ваши писма, как би доказала тя, че тези писма наистина са ваши?

– Почеркът!

– Празна работа. Фалшификация.

– Хартията, на която са написани тези писма, носи моя монограм.

– Открадната.

– Моя собствен печат.

– Подправен.

– Моя портрет.

– Купен.

– Но ние сме фотографирани заедно!

– О, това е много лошо! Ваше Величество, извършил сте нещо много непредпазливо...

– Аз не знаех какво върша. Бях обезумял.

– Компрометирал, сте се сериозно.

– Тогава бях само кронпринц. Бях млад. Сега съм на тридесет години.

– Трябва да си приберете тази снимка.

– Опитяхме се, без успех.

– Ваше Величество трябва да похарчи доста пари. Тази снимка трябва да се откупи.

– Тя не желае да я продаде.

– Тогава да се открадне!

– Опитяхме пет пъти. Два пъти подкупени от мен крадци претърсиха дома и. Веднъж откраднахме багажа и, когато пътуваше. Два пъти я нападаха. Без всякакъв успех.

– И ни следа от снимката?

– Никаква.

Холмс се засмя.

– Чудесна загадка – рече той.

– Да, но много, изключително много важна за мен – с упрек в гласа допълни кралят.

– Наистина много важна, А според вас какво мисли да прави тя със снимката?

– Да ме унищожи!

– И как именно?

– Имам намерение да се жена.

– Чувах вече за това.

– За Клотилд Лотман фон Сакс Майнинген, втората дъщеря на шведския крал. Сигурно са ви известни строгите нрави на това семейство. Годеницата ми също се отличава с нежен и чувствителен характер. Най-малката сянка от съмнение върху мен може да унищожи всичко.

– А Айрийн Адлер?

– Заплаши ме, че ще и изпрати снимката. И навярно ще стори това. Вие не я познавате, но тя има душа от желязо. Притежава лице на най-голямата красавица и характера на най-решителния мъж. Тя няма да се спре пред нищо, в желанието си да ми попречи да се ожена за друга жена. Положителен съм – пред нищо!

– Сигурен ли сте, че още не е изпратила снимката?

– Сигурен съм.

– Защо?

– Защото тя казва, че ще я изпрати в деня на нашия явен годеж, сиреч понеделник.

– В такъв случай ние имаме още три дена! – каза Холмс, като се прозя, – Тъкмо навреме дойдохте, защото имах още две-три важни дела за разследване. Ваше Величество, ще останете, разбира се, в Лондон?

– Да. Ако ви потрябвам, можете да ме потърсите в хотел „Ленгхъм“ под името граф фон Крам.

– Ще ви пиша как вървят работите.

– Моля ви, много се безпокоя.

– Що се отнася до разноските?

– Давам ви картбланш.

– Безусловно?

– Разберете, готов съм да ви дам една от областите на кралството си, само да получа тази проклета снимка.

– А за сегашните разходи?

Кралят измъкна изпод плаща си тежка кесия от камилска кожа и я сложи на масата.

– Знаете ли адреса на госпожицата? – запита Холмс.

– Брайъни Лодж, Сърпънтайн авеню, С. Джонс Уд.

Холмс записа адреса.

– Още един въпрос – каза той. – Снимката кабинетен формат ли е?

– Да.

– И така, лека нощ, Ваше Величество. Надявам се, скоро да получите успокояващи вести от нас.

След като каретата на краля тръгна, Холмс рече:

– Лека нощ, Уотсън, Ако бъдете така любезен да наминете утре в три часа при мен, ще поговорим по тази работа.

II

Тъкмо в уречения час аз бях вече на Бейкър стрийт. Холмс още не беше се прибрал. Хазайката ми каза, че е излязъл сутринта след осем часа. Седнах до камината, решен да го дочакам, колкото и да закъснее. Резултат от неговите издирвания ме интересуваше необикновено много. Моят интерес се дължеше само на факта, че беше заплашена високопоставена особа. Освен това, както всякога, аз се възхищавах от изкуството. На моя приятел бързо да се ориентира във всяко положение, от начина, по който правеше своите изводи. Приятно ми беше да изучавам системата на работата му и да следя бързината и изтънчения начин, с който той разбулваше и най-сложните тайни. Така бях свикнал с неговите усъпехи, че мисълта за несполука въобще не ми минаваше през ума.

Около четири часа вратата се отвори и в стаята влезе един прислужник, очевидно пиян, с несресани коси, разрошени бакенбарди, със зачервено лице, облечен отвратително. Въпреки че бях свикнал с необикновените предreshвания на приятеля ми, все пак известно време се вглеждах във влезлия, преди да го позная, Холмс ми кимна, влезе в спалнята и след пет минути се появи в спретнато облекло и в приличния си вид. Като пхна ръце в джобовете си, той протегна крака към огъня и започна весело да се киска. Това продължи няколко минути.

– Какво става? – запитах аз.

– Много смешно! Убеден съм, че няма никога да отгатнете къде съм бил цяла сутрин и как съм прекарал времето си.

– Не мога да си представя. Вероятно сте бил по следите на Айрийн Адлер или около нейната къща.

– Точно така. Ще ви разкажа всичко. Малко след осем излязох от къщи, преоблечен като прислужник, който си търси работа. Между хората, които се занимават с коне, съществува една удивителна симпатия, както например това е при масонството. Ако ти си един от тях, лесно можеш да узнаеш това, което те интересува. Бързо намерих Брайъни Лодж, Това е малка вила – бижу, с градинка отзад, с двуетажна фасада откъм улицата. Външната врата беше заключена. Широка приемна, добре мебелирана, с големи прозорци, чак до пода, закачени на лоши английски рамки, които спокойно може да отвори всяко дете. Зад вилата не видях нищо особено, освен това, че през прозореца на коридора може да се влезе направо от покрива на бараката за файтона. Обиколих цялата

къща, но не забелязах нищо, което да заслужава внимание. Тръгнах бавно по пътя и както очаквах, намерих конюшната край една от стените на градината. Помогнах на конярите при чистенето на конете, срещу което получих два пенса, чаша вино, разредено с вода, две щипки тютюн и много сведения за госпожица Адлер. Разбира се, заедно с това трябваше да изслушам биографиите и сведенията за всички съседи наоколо, които изобщо не ме интересуваха.

– Какво узнахте за Айрийн Адлер? – запитах аз.

– Омаяла е главите на всички в околността. Това е най-лукавата съблазнителна на света. Живее тихо и скромно, пее по концерти, всеки ден излиза на разходка в пет часа и точно в седем се връща вкъщи за храна. През останалото време, изключая концертите, рядко излиза. Има посещения само от едно лице. Това според конярите е един черноок хубавец. Идва веднъж, рядко два пъти на ден. Нарича се Годфри Нортън, адвокат от Темпъл. Виждате ли какво значение има дружбата с конярите. Понякога те са го откарвали у тях и разбрах адреса му и нещичко за него. Когато научих всичко това, започнах да се разхождам напред-назад и да обмислям всичко. Очевидно Годфри Нортън бе главно действащо лице. Той е адвокат, а това не обещава нищо добро. Какви са отношенията между тях и защо той я посещава толкова често? Каква му е тя – клиентка, приятелка или любовница? Ако му е клиентка, много е вероятно да му е дала снимката на съхранение. Ако е негова любовница, тогава е малко вероятно снимката да е у него. От решаването на този въпрос зависеше дали да продължа работата си в Брайъни Лодж, или да се прехвърля към жилището на младия господин в Темпъл. Страхувам се, че ви омръзвам с тези подробности, но те са ми необходими, за да можете и вие да се запознаете с тях и за да можете добре да вникнете в положението на нещата.

– Следя внимателно всяка ваша дума, – отговорих аз.

– Докато претеглях всички получени сведения, по улицата се зададе едно чудесно купе. От него излезе необикновено красив млад човек, мургав, с орлов нос и мустаци. Личеше, че е този, за когото бях вече слушал. Направи ми впечатление, че е много неспокоен. Извика на кочияша да го чака и бързо влезе в къщата. Прислужницата предварително му бе отворила вратата като на свой човек в този дом, Младият мъж престоя само половин час. Виждах го откън да се разхожда развълнувано и да жестикулира. Госпожица Адлер не се виждаше. Той излезе още по-развълнуван отпреди. Като стигна до купето, той извади от джоба си златен часовник и като се взря внимателно в него, извика на коларя:

„Карай колкото можеш по-бързо. Най-напред на Рйджън стрийт при Грос и Хенк, после в църквата «Св. Моника» на Еджуеър Роуд. Половин гвинея за чай, ако успееш за двадесет минути.“ Той току-що беше заминал и бях почнал да мисля дали не е по-добре да го последвам, когато по улицката се зададе едно малко, красиво ландо. Кочияшът се бе облякъл набързо, дрехата му не беше закопчана догоре, връзката – изкривена настрана, конят – запретнат как да е. Ландото спря, госпожица Адлер излетя от входа и се качи бързо. Успях само да я зърна. Изключителна красота, Уотсън. „В църквата «Св. Моника», Джон! – извика тя. – Половин соверен, ако пристигнем за двадесет минути!“ Не трябваше да губя и минута. Реших да тичам и да се метна отзад на ландото. В този момент забелязах един файтон, който се движеше бавно по улицката. Файтонджията ме изгледа подозрително, но аз се хвърлих вътре и преди да се опомни, му извиках: „Към църквата «Св. Моника» и половин соверен, ако стигнеш за двадесет минути!“ Часът беше единадесет и тридесет и пет. Започваше да ми се изяснява нещо. Ландото и купето имаха аванс пред мен, Файтонджията караше много бързо. Струва ми се, никога в живота си не съм се движил с такава скорост. Въпреки това ландото и купето бяха пред църквата, когато пристигнах. От телата на конете излизаха кълбета пара. Платих на файтонджията и се втурнах в църквата. Освен двамата, които преследвах, и свещеника, в помещението нямаше никой друг. И тримата стояха заедно пред олтара и очевидно спореха за нещо. Закрачих бавно по лявата страна като случаен посетител. Внезапно и тримата се обърнаха към мен, а Годфри Нортън се спусна и извика: „Слава Богу! Вие идвате тъкмо в най-подходящия момент!“ Аз го запитах: „За какво става дума?“ „Елате, елате! Остават само още три минути, след тях вече всичко е незаконно!“ Те почти насила ме отвлякоха пред олтара и преди да се опомня, аз вече мърморех отговори, които те ми шепнеха на ухото. Ясно ти е, Уотсън, свидетелствувах на брака на девойката Айрийн Адлер и господин Годфри Нортън. Всичко свърши мълниеносно, след което младоженците ме обкръжиха и започнаха да ме обсипват с благодарности, а свещеникът ме благослови. Никога в живота ми не се е случвало да изпадам в подобно нелепо положение. Ето защо се смеех сега, когато се завърнах. Очевидно имаше пречка за сключването на брака и аз бях спестил на младоженеца усилията да търчи по улицата, за да търси свидетел. Младоженката ми даде един соверен и аз реших да си го запазя за спомен от това събитие.

– Това е съвсем неочакван обрат на нещата – рекох аз. – А после какво се случи, Холмс?

– Убедих се, че планът ми е застрашен сериозно. Двойката можеше да замине веднага на сватбено пътуване. Налагаше се да взема бързи, енергични мерки, Пред входа на църквата те се разделиха. Той тръгна за Темпъл, а тя за дома си. „Ще изляза на разходка както обикновено, в пет часа“ – му каза тя. Нищо повече. Тръгнаха си в различни посоки, а аз в моята, за да взема необходимите мерки.

– В какво се състоят те?

– Най-напред в това да похапна, Студено говеждо и чаша бира – нареди той на прислужника, който влезе след позвъняването му. – Бях толкова зает, че няхах време за обяд, а до довечера ще имам още много работа. Освен това, докторе, необходимо ми е и вашето участие.

– С удоволствие.

– Ще можете ли без угризение да нарушите закона?

– Вероятно.

– Не се страхувате, че може да бъдете задържан от полицията?

– Зависи от това, в името на какво...

– О, целта е чудесна!

– В такъв случай съм на вашите услуги.

– Бях уверен, че ще мога да разчитам на вас.

– Но какво се иска от мен?

– Ще ви кажа после, след като ми донесат яденето. Впрочем ето го и него... – Холмс поблагодари на хазайката и като седна пред сложената маса, продължи: – Докато се храня, ще ви говоря, защото разполагаме с малко време. Часът е близо пет. След два часа трябва да бъдем на мястото на действието. Госпожицата, или поточно госпожата, се връща от разходка в седем часа. Трябва значи да я видим в Брайъни Лодж.

– А после?

– Останалото оставете на мен. Подготвил съм всичко. Аз настоявам само на едно. Каквото и да става, вие не трябва да се намесвате. Разбирате ли?

– Разбирам, че ще бъда неутрален.

– Няма да правите нищо. Навярно ще станат малки инциденти. Не се забърквайте в тях. Те ще свършат с факта, че мен ще ме въведат в къщата. След пет минути прозорецът ще се отвори. Трябва да бъдете близо до този прозорец.

– Разбрах.

– Сега следвайте мисълта ми. Вие ще можете да ме виждате. Когато вдигна ръка, ето така, хвърляте в стаята този предмет, който ще ви дам, и същевременно викате: „Пожар!“ Разбирате ли?

– Напълно.

– Ето, това нещо не е страшно – каза той, като извади от джоба си предмет, подобен на дебела цигара. – Най-обикновена ракета с възпламенител накрая. При удар се задействува. Вашата роля е да хвърлите ракетата. Когато извикате: „Пожар!“, цяла тълпа ще повтаря този вик. Веднага се оттеглете в края на улицата, а след десетина минути и аз ще бъда при вас.

– Значи, въздържам се от всякакви действия, наблюдавам прозореца и при даден от вас знак хвърлям ракетата, викам, „пожар“, оттеглям се на ъгъла на уличката, където ви чакам.

– Точно така.

– Разчитайте на мен.

– Отлично. Сега е време да се подготвя за новата си роля.

След няколко минути Холмс излезе от стаята си, предрешен като свещеник, с мило, простодушно лице. Най-добрият актьор би завидял на широкополата шапка, кожените панталони, бялата яка, симпатичната усмивка и израза на благосклонно любопитство, излъчващо се от цялата му фигура. Всички тези промени не бяха само резултат от смяната на облеклото. Във всяка нова роля се променяше не само изразът на лицето му, но и маниерите и жестовете, цялата му душа.

Излязохме от Бейкър стрийт в шест и петнадесет минути. В седем без десет бяхме край Брайъни Лодж. Беше достатъчно притъмняло. В къщата бяха запалили осветлението в очакване на своята стопанка. Всичко беше точно така, както си представях според кратките описания на Шерлок Холмс. Единствено мястото ми се видя не тъй усамотено, както очаквах. Напротив, то бе много по-оживено, отколкото са малките улици в спокойните части на града. По улицата стояха групички от бедно облечени хора, които пушеха и се смееха. Имаше даже и точилар на ножове. Двама войници задяваха млада бавачка, а няколко прилично облечени млади хора се разхождаха с цигари в уста.

– Знаете ли – каза Холмс, докато се разхождахме и ние по улицата, заедно с останалите. – Сватбата до известна степен опростява цялата работа. Снимката сега става двуостро оръжие. Искам да вярвам, че дамата сега няма да пожелае фотографията да стане известна на Годфри Нортън, също както нашият клиент не желае тя да попадне пред погледа на неговата принцеса. Въпросът се свежда до следното: къде да търсим проклетата снимка?

– Наистина, къде може да е скрита?

– Тя не я носи у себе си. Знае много добре, че това би било

рисковано. Кралят може да наеме хора, които чрез насилие да я претърсят и да отнемат снимката. За това вече са правени опити. Може да я съхраняват нейният банкер и адвокатът и. Изключвам тези две възможности и ще ви кажа защо. Жените са скрити по природа и предпочитат сами да си съхраняват тайните. Защо да ги поверяват на друг? На себе си жената може да разчита, но знае ли тя дали изборният от нея човек няма да бъде повлиян от някакви причини – лични, икономически, политически? При това, ако си спомнете, тя е заплашила, че ще се възползува от снимката след няколко дни. Следователно тя трябва да и бъде под ръка. Мисля си, че фотографията е в къщата.

– Забравяте ли, че два пъти вече са влизали крадци?

– Не са знаели къде да търсят.

– А как ще действувате вие?

– Аз ще я принудя да ми каже къде е снимката.

– Тя ще откаже.

– Няма да бъде в състояние да направи това. Ето, чувам вече шума на файтон. Това е нейният екипаж. И така, старайте се да изпълните моите заповеди.

В този момент на завоя на улицата блеснаха фенерите на екипажа. Към входа на Брайъни Лодж се отправи малкото изящно ландо. Щом то спря, към вратата му се спусна един дрипльо, който в желанието си да получи за това пари, започна да дърпа вратата, за да я отвори. Веднага го отблъсна друг скитник, очевидно със същите намерения. Стана голяма разпрания, при която войниците взеха страната на първия, а точиларят – на втория скитник. Чуха се и удари, а излязлата от ландото дама се озова в центъра на малка група хора, които се караха, нагрубяваха и удряха.

Холмс се хвърли в тълпата, за да защити дамата, но в момента, в който стигна до нея, извика и падна с окървавено лице. Като видяха това, войниците избягаха в една посока, дрипльовците в друга, а неколцината добре облечени мъже, които наблюдаваха сцената отдалече, обкръжиха дамата и пострадалия, с цел да им помогнат. Айрийн Адлер, ще продължавам да я наричам така, пъргаво се изкачи по стълбите, спря най-горе и погледна към улицата. Сега чудесната и фигура се виждаше ясно на светлината на лампите от антрето.

– Тежко ли е ранен бедният джентълмен? – запита тя.

– Той почина – обадиха се няколко гласа.

– Не, не, жив е още – извика някой. – Но ще почине, преди да го откараме в болница.

– Той е герой – обади се една жена. – Ако не беше се намесил, сигурно на лейди щяха да и откраднат часовника и кесията. Това са разбойници, и то от най-отчаяните, Ето, той поема въздух, диша!

– Не бива да лежи на улицата. Можем ли да го внесем в къщата, госпожице?

– Разбира се. Внесете го в гостната. Там има удобно канапе. Оттук, моля ви!

Бавно и тържествено внесоха Холмс в гостната. Запалиха лампите, пердетата не бяха спуснати и аз можех да виждам всичко, което ставаше там. Не зная дали моят приятел е чувствувал угризения, но аз лично изпитвах голям срам, като гледах как красивата жена, срещу която действувахме, се навежда грациозно и с каква доброта полага грижи за пребития заради нея човек. В същото време да се откажа да участвувам в предначертания план, би било черна измяна от моя страна спрямо Холмс. Аз се мъчех да убедя себе си, вадейки ракетата от джоба. В края на краищата ние не искахме да и сторим зло, а да и попречим тя да причини злина на друг човек.

Холмс се привдигна, седна на канапето и с жест показва, че не му достига въздух. Прислужницата отвори прозореца. В този миг забелязах, че той вдига ръка. Това беше уговореният сигнал, Като извиках: „Пожар!“, хвърлих ракетата в стаята. Веднага цялата тълпа наоколо поде вика и „пожар, пожар“ се понесе по цялата улица. От прозореца заизлизаха гъсти кълба дим. Видях през пушека няколко души в стаята и чух гласа на Холмс, който ги успокояваше. Промъкнах се през шумната тълпа и зачаках накрая на уличката. Зарадвах се, когато след десет минути Холмс се появи, хвана ме под ръка и се запромъквахме далеч от мястото на действие. Приятелят ми вървеше мълчалив, крачехме бързо, докато не се озовахме в една тиха уличка, която водеше към Еджуеър стрийт.

– Вие изпълнихте всичко съвсем точно, Уотсън – рече приятелят ми.

– У вас ли е снимката?

– Зная къде е.

– Как успяхте да разберете това?

– Тя сама ми показва мястото, нали ви казах?

– Все пак нищо не разбирам.

– Нищо не искам да скривам от вас – рече той, като се засмя, – Работата е много проста. Сам се досетихте, че на улицата всички хора бяха наши помагачи, повикани специално за този сценарий.

– Досетих се.

– Когато започна свадата, аз бях приготвил в ръката си малко червена боя, разредена, разбира се. Спуснах се напред, паднах и потърках с ръка челото си, после цялото лице. Това е стара игра, стар номер. Получи се окървавено лице.

– И това разбрах.

– После ме внесоха в гостната. Показах със знаци, че се задушавам и прислужницата отвори прозореца, като по този начин ви се даде възможност да изпълните предварителния план.

– Кажете, с какво ви помогна това?

– Всичко имаше голямо значение. Когато една жена види, че и гори къщата, тя инстинктивно се хвърля да спасява най-скъпото за нея. Аз често съм градил теориите си на базата на този непреодолим инстинкт. Омъжената жена грабва децата си, неомъжената – кутийката със скъпоценностите, В дадения случай за мен беше ясно, че най-скъпото на нашата приятелка е именно снимката. Инсценировката на пожара излезе отлично. Облаците дим, виковете на хората бяха в състояние да разхлопат и най-железните нерви, И се случи точно това, което исках. Снимката е скрита в една ниша с подвижен капак, над бутона на звънеца. Само за секунда Айрийн Адлер се намери до скривалището, изтегли наполовина снимката и в този миг аз извиках, че няма нищо опасно. Тя постави fotografia обратно, погледна ме и излезе. Повече не я видях. Извиних се пред присъстващите и също напуснах. Колебаех се дали да не взема трофея, но в гостната се вмъкна файтонджията, очите му през цялото време ме следяха, затова предпочетох да не пипам снимката. Според мен прекомерното бързане би объркало всичко.

– А отгук нататък? – запитах аз.

– Нашите търсения всъщност приключиха. Утре ще дойдем с краля и с вас, ако пожелаете.

Ще ни въведат в гостната и ще идат да съобщят за нашето посещение, но когато влезе дамата, тя няма да намери нито нас, нито портрета.

– В колко часа мислите да отидем?

– В осем сутринта. Тя ще спи по това време, така че полесражението ще бъде свободно. В случая трябва да избързаме, защото женитбата може да измени много от привичките и начина и на живот. Веднага трябва да телеграфираме на краля.

Пристигнахме на Бейкър стрийт. Когато спряхме пред нашия вход и Холмс търсеше в джоба си ключа от вратата, зад гърба ни премина някой, който отправи поздрав към приятеля ми:

– Лека нощ, господин Шерлок Холмс!

По тротоара се движеха няколко души, но явно тези думи бяха произнесени от слабичък, строен младеж, облечен с наметало. Той бързо отмина нататък.

– Чувал съм вече този глас – проговори Холмс, като се вглеждаше по слабо осветената улица в гърба на младежа. – Дявол да го вземе, как ми се иска да зная кой беше този!

III

Ношувах у Холмс. На другата сутрин току-що бяхме седнали на закуска, в стаята се втурна кралят на Бохемия.

– Наистина ли взехте снимката? – извика той и хвана Холмс за раменете, като втрещено го гледаше в очите.

– Още не.

– А има ли надежда?

– Надявам се.

– Тогава да вървим! Горя от нетърпение!

– Трябва да изпратим за файтон.

– Аз съм с карета.

– Това опростява нещата.

Слязохме долу и потеглихме.

– Айрийн Адлер се омъжи – забеляза Холмс.

– Омъжи ли се? Кога? – кралят беше изненадан.

– Вчера.

– Но за кого?

– За един английски адвокат. Казва се Нортън.

– Но тя не би могла да го обича!

– Надявам се, че би могла.

– А защо се надявате?

– Защото по този начин и двете страни биха били спокойни. Ако тя обича своя мъж, тя не обича Ваше Величество. А щом не обича Ваше Величество, тя няма да пречи на вашите планове.

– Това е вярно! И все пак! Ах, ако тя имаше високопоставен произход. Каква кралица можеше да бъде!

И той потъна в мрачно мълчание, от което не излезе чак до Брайъни Лодж. Не беше заключено. На вътрешното стълбище ни посрещна възрастна прислужница, която, както ми се стори, ни гледаше насмешливо.

– Господин Шерлок Холмс? – запита тя.

– Да, аз съм господин Холмс – отвърна моят приятел, като я загледа малко учуден.

– Да, да! Моята господарка ми каза, че сигурно ще наминете към нея. Днес сутринта тя замина за континента с влака, който тръгва от Чаринг Крос в пет и петнадесет.

– Какво? – Холмс се отдръпна назад, обладан от мъка и изненада. –

Искате да кажете, че е напуснала Англия?

– никога няма да се върне тук.

– А снимката? – запита кралят с дрезгав глас. – Значи всичко е загубено.

– Ще видим – рече Холмс и изтича покрай прислужницата към гостната. Ние го последвахме.

Навсякъде се виждаха следи от раздигане, отворени ракли и сандъци, празни лавици. Личеше, че обитателката е бързала извънредно много. Холмс се спусна към нишата, махна капака и като бръкна вътре, извади някаква картичка и едно писмо. На картичката беше фотографирана самата Айрийн Адлер в бална рокля. Писмото беше надписано така: „За Шелрок Холмс – детектив. До поискване.“ Холмс го разтвори и ние го прочетохме и тримата. Беше писано в дванадесет през нощта и съдържаше следното:

„Скъпи ми господин Шелрок Холмс!

Вие действвахте отлично и напълно ме заблудихте. Не подозирах нищо до вика за пожара. И след като се издадох, веднага помислих за вас. Още преди няколко месеца ме бяха предупредили да държа сметка за вашата личност. Внушиха ми, че кралят по всяка вероятност ще се обърне за съдействие към вас. Имах вашия адрес. Живеех нащрек. И все пак се издадох. Вие ме принудихте да ви открия скривалището си. Дори тогава, когато в мен се мярна подозрението, трудно ми беше да си помисля нещо лошо за такъв мил и добър старец – свещеник. Но вие знаете, че аз самата съм актриса. Мъжкия костюм не е нещо ново за мен. Аз често се ползувам от свободата, която дава той. Изпратих файтонджията да ви наблюдава, а аз бързо се преоблякох в роклята за разходка, както наричам мъжкия си костюм, и се спуснах долу точно когато вие излизяхте.

Така аз ви съпроводих до дома ви и се убедих, че съм била обект на интриги и грижи за знаменития господин Шерлок Холмс. Тогава аз малко непредпазливо ви пожелах лека нощ и се отправих в Темпъл при съпруга си.

И двамата решихме, че заминаването ще бъде най-доброто средство да се спасим от такъв опасен противник. Ето защо, когато дойдете утре, ще намерите гнезденцето празно. Що се касае до снимката, то вашият клиент може да бъде спокоен. Обичам и съм обичана от човек, далеч по-добър от него. Кралят е свободен да

постъпва както иска и тази, която той е обидил жестоко, няма да му попречи в нищо. Задържам снимката у себе си като самозащита и като средство, което може да ме запази от каквито и да било постъпки на краля за в бъдеще. Подарявам му своя портрет, който може би ще му бъде приятно да притежава и оставам, скъпи ми Шерлок Холмс, ваша Айрийн Нортгън, родена Адлер.“

– Каква жена! – О, каква жена! – извика кралят на Бохемия, след като и тримата свършихме с четенето. – Нали ви разказах колко умна и решителна е тя! Кажете ми, нима не би била чудна кралица? Защо не беше от знатен произход, защо?

– От това, което видях и почувствувах – каза Холмс студено, – тази лейди няма нужда от знатен произход. Тя по душа е благородничка. Съжалявам, че не можах да доведа до успешен край възложената ми от Ваше Величество работа.

– Лъжете се – рече кралят. – По-успешен изход не можеше и да се желае. Думата на тази жена е ненарушима. Относно снимката мога да бъда толкова спокоен, все едно, ако тя беше изгорена.

– Приятно ми е да чуя това от Ваше Величество.

– Аз ви дължа извънредно много. Кажете ми, с какво мога да ви се отплатя? Този пръстен... – добави той, като свали от пръста си изящно изработен пръстен – змия с изумруди, и го сложи на дланта на Холмс.

– Ваше Величество, за мен има нещо значително по-скъпо!

– А именно?

– Тази снимка.

Кралят го гледаше изумен.

– Портретът на Айрийн Адлер? – извика той.

– Разбира се, ако желаете – отговори Холмс. – Благодаря, Ваше Величество. И така, аз нямам повече работа тук. Имам честта да ви пожелаем сбогом!

Той се поклони и като не забеляза протегнатите му от краля ръце, си тръгнахме за дома.

По този начин бе избегнат големият скандал в Бохемското кралство, а прецизният план на Шерлок Холмс беше унищожен от умната жена. По-рано той винаги се надсмиваше над женския ум. В последно време вече не чувам такива насмешки.

Когато стане дума за Айрийн Адлер или пък погледне нейният портрет, той не употребява никакво друго име освен жената.

КРАЙ

Сканиране, разпознаване и редакция: Борис Борисов, 2008

Публикация

Артър Конан Дойл. Приключенията на Шерлок Холмс
КФ „Бисерна 91“, София, 1991

Приключения I

Скандал в Бохемия

Златният жених

Добре замислено

Жълтото лице

Кражбата на чертежите

Петте портокалови зрънца

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8313>]